

Beleid op welzijn toetsen is geen sinecure

Het kabinet wil haar eigen beleid niet meer alleen op economische groei toetsen, maar ook op andere facetten van welzijn. Is het wel mogelijk een alternatief meetinstrument te ontwikkelen?

analyse

Jan Kleinnijenhuis

De Nederlandse economie zit in een recessie. En dan niet alleen het afgelopen crisisjaar, maar al sinds eind jaren zeventig. Dat is in elk geval de conclusie van econoom Lou Keune, die twee jaar geleden samen met Tuur Elzinga en Theo Ruyter een alternatieve meetmethode ontwikkelde voor de stand van de economie. De gangbare maatstaf bruto binnenlands product (bbp) wordt daarin aangevuld met bijvoorbeeld de schade aan het milieu die onze productie teweeg brengt, maar ook beroepsziekten en bedrijfsongevallen worden aftrekposten van het bbp. En naast de gevangen vis die ieder jaar wordt meegeteld in het bbp, wordt er ook gecorrigeerd voor de lege oceanen die we daarmee achterlaten.

De alternatieve meetmethode is niet de eerste, en zal zeker niet de laatste poging zijn op een andere manier te kijken naar economische groei. Woensdagavond zegde het kabinet toe serieus te gaan onderzoeken of haar beleid op een andere manier kan worden getoetst dan alleen

op economische groei. Minister van der Hoeven van economische zaken zei het CPB te laten onderzoeken hoe zaken als beter onderwijs en verhoging van het welzijn in de berekeningen mee te wegen.

Dat onderzoek hoeft niet lang te duren. Al in de jaren zestig ontwikkelde econoom Roefie Hueting het begrip duurzaam nationaal inkomen (dni), als tegenhanger van het bbp. Het dni is het maximaal haalbare productieniveau dat een land kan dragen zonder dat vitale milieufuncties verloren gaan. Wat is, met andere woorden, het economisch niveau dat een land oneindig (dus duurzaam) zou kunnen volhouden? In 1991 berekende Hueting samen met Jan Pen dat het dni van de wereld destijds ongeveer de helft was van het toenmalige bbp.

Naast het dni zijn er in de economische wetenschap tal van meetmethoden te vinden die, naast het puur meten in geld van goederen en diensten, ook de effecten van onze productie meewegen. Die krijgen veel

kritiek, vanwege zaken die niet meegewogen worden, of bezwaren over de weging. Maar dat geldt misschien nog wel meer voor het bbp. Die indicator heeft echter als groot voordeel dat de hele wereld ermee meet, en dus vergelijkingen mogelijk maakt.

Het belang van het bbp in de poli-

Alternatieve meetmethode stierf eerder stille dood

tiek wordt echter vooral door politici zelf aangezet. Ieder jaar laten politieke partijen hun programma doorrekenen door het CPB, om vervolgens trots te concluderen dat hun partij 'het beste scoort'. In de algemene en financiële beschouwingen zijn de koopkrachtplaatjes hét middel om het beleid op waarde te beoordelen. Politici houden van cijfers, omdat zij de illusie wekken van waarde vrij te

zijn, en dus een objectieve manier om het (on)gelijk van andere politici te bewijzen.

Al in 1995 nam de Tweede Kamer een motie aan om werk te maken van het dni, dat iedere vijf jaar berekend zou moeten worden. Na krap tien jaar onderzoeken en verschuivingen van het instrument over ministeries is het idee weer een stille dood gestorven. Wel werd nog duidelijk dat tussen 1990 en 2000 het verschil tussen het bbp en het dni weer met 10 miljard euro is toegenomen. De Kamer heeft het er daarna zelf bij laten zitten.

De financiële en economische crisis heeft nu het onderwerp duurzaamheid weer stevig op de agenda geplaatst. Politici kunnen niet langer heen om de steeds sterkere bewijzen dat wij met zijn allen de aarde overvragen, terwijl de helft van de wereldbevolking nog in grote armoede leeft. Een ultiem alternatief voor het bbp als meetmethode is er (nog) niet, maar in de Kamer wordt er in elk geval weer over gepraat.

Volgens DNB is de grootste krimp van de economie achter de rug

De Nederlandsche Bank (DNB) verwacht, volgens de traditionele rekenmethode van het bruto binnenlands product (bbp), dat de Nederlandse economie dit jaar met 5,4 procent zal krimpen. De werkloosheid loopt tot eind 2011 fors op, van bijna 3 procent nu tot 8 à 9 procent van de beroepsbevolking, zo blijkt uit gisteren gepresenteerde

ramingen met het rekenmodel van DNB.

Volgens DNB is het grootste deel van de krimp van de Nederlandse economie al gerealiseerd. De komende kwartalen zal de teruggang van de economie niet zo sterk zijn als in het eerste kwartaal. De centrale bank ziet lichtpuntjes in tekenen van vertrouwensherstel in

vooral de VS, de ontwikkeling van de beurskoersen en de weer gestegen vraag naar grondstoffen. De nieuwe ramingen van DNB zijn aanzienlijk somberder dan de krimp van 3,5 procent die het Centraal Planbureau (CPB) in maart presenteerde. Het CPB komt dinsdag met nieuwe ramingen voor de jaren 2009 tot en met 2011.